

KOMENTARZ

Nr 25, 25 marca 2020 © PISM

Redakcja: Sławomir Dębski • Patrycja Sasnal • Rafał Tarnogórski

Sebastian Płociennik • Justyna Szczudlik • Daniel Szeligowski • Jolanta Szymańska
Marcin Terlikowski • Karol Wasilewski • Szymon Zaręba • Tomasz Żornaczuk

Stany Zjednoczone wstrzymują finansowanie Światowej Organizacji Zdrowia

Mateusz Piotrowski, Szymon Zaręba

Prezydent Donald Trump ogłosił 14 kwietnia br. decyzję o wstrzymaniu na okres od 60 do 90 dni finansowania Światowej Organizacji Zdrowia (WHO). W tym czasie ma powstać raport oceniający reakcję organizacji na wybuch pandemii COVID-19. Krytyczne wnioski z raportu mogą skutkować wydłużeniem zamrożenia środków. USA są największym płatnikiem do budżetu WHO (w 2019 r. ich składki i dobrowolne wpłaty wyniosły ponad 400 mln dol. z ok. 2,4 mld dol.). Krok Trumpa wpisuje się w politykę obarczającą WHO współodpowiedzialnością za ukrywanie informacji o epidemii w Chinach.

Jakie są przyczyny decyzji Trumpa?

Prezydent USA zarzuca WHO liczne zaniedbania w reakcji na wybuch pandemii, m.in. świadome wspieranie Chin w ukrywaniu prawdziwej skali zakażeń i brak weryfikacji mało wiarygodnych danych przekazywanych przez chińskie władze. Krytykuje też WHO za zastrzeżenia wysuwane do decyzji USA i innych państw o wstrzymaniu podróży do i z Chin oraz innych miejsc, w których zostały stwierdzone przypadki zakażeń. Podkreśla przy tym znaczenie, jakie dla budżetu WHO odgrywa finansowe wsparcie USA. Choć część zarzutów Trumpa, np. co do ograniczeń podróżowania, jest słuszna, uzasadnienie decyzji potwierdza jego transakcyjne podejście do polityki i skłonność do wycofywania się z rozwiązań wielostronnych, które uważa za niekorzystne dla interesów USA.

Do czego dąży Trump, ograniczając finansowanie WHO?

Decyzja o ograniczeniu finansowania jest spójna z ostrzejszą retoryką Trumpa, który w ostatnich tygodniach zaczął atakować Chiny jako bezpośrednio odpowiedzialne za rozprzestrzenienie się wirusa i wybuch pandemii. Współodpowiedzialnością za to obarczył WHO. Jednym z celów tych działań jest odwrócenie uwagi od [bagatelizowania przez niego samego zagrożenia wirusem jeszcze w marcu br.](#) i związanej z tym spóźnionej reakcji na epidemię w USA. Ponadto wstrzymanie finansowania ma służyć wymuszeniu na WHO przeprowadzenia reformy pożądanego przez Trumpa. Zakłada ona m.in. zatrudnienie Amerykanów w agencji na poziomie adekwatnym do finansowania przez USA. Jest również spójne z planowanym przez prezydenta obniżeniem o ponad 21% wydatków USA na pomoc zagraniczną w roku 2021.

Co może przeszkodzić w trwałym wstrzymaniu finansowania?

Decyzję Trumpa skrytykowali czołowi politycy Partii Demokratycznej, na czele ze spiker Izby Reprezentantów Nancy Pelosi. Zamrożenie finansowania narusza ponadpartyjne porozumienie administracji Trumpa z Demokratami dotyczące działań w walce z pandemią, zagrażając negocjacom kolejnych pakietów stymulacyjnych i ustaw pomocowych.

Brak porozumienia zagraża też samej decyzji o zawieszeniu finansowania. Według Pelosi faktyczne zamrożenie środków bez uzyskania wcześniejszej zgody Kongresu naruszyłoby te same przepisy, co [wstrzymanie pomocy militarnej dla Ukrainy w 2019 r.](#) Zdaniem administracji ustawa budżetowa daje prezydentowi dużą swobodę, umożliwiając wykorzystanie środków przeznaczonych dla WHO na inne cele.

Jak decyzja została odebrana na świecie?

Dyrektor generalny WHO Tedros Adhanom Ghebreyesus i sekretarz generalny ONZ António Guterres wyrazili ubolewanie z powodu wstrzymania funduszy dla WHO, zwracając uwagę na rolę, jaką odgrywa obecnie organizacja w koordynacji działań na rzecz zwalczania pandemii COVID-19. Podobnie zareagowali m.in. przedstawiciele UE, Francji, Niemiec, Chin i Rosji.

Część państw już zadeklarowała gotowość udzielenia wsparcia organizacji. 12 kwietnia mimo sygnałów ze strony Trumpa, że może wstrzymać finansowanie dla WHO, Wielka Brytania ogłosiła, że prześle jej dodatkowo równowartość 81 mln dol. 15 kwietnia Finlandia oświadczyła, że podwyższy swój wkład o kwotę równą ok. 2 mln dol. Tego dnia zwiększenie wydatków zapowiedziały też Niemcy, a rozważenie takiego kroku – Chiny.

Jakie będą konsekwencje decyzji Trumpa dla WHO?

W krótkim okresie WHO będzie w stanie pokryć niedobory z wpłat innych podmiotów – tym bardziej że USA i tak przekazują większość środków na rzecz organizacji międzynarodowych w październiku, wraz z początkiem roku budżetowego. Jednak już w razie zamrożenia środków do końca roku, a maksymalnie w perspektywie dwóch lat, organizacji grozi poważny kryzys finansowy. Obcięcie środków wymusi radykalne ograniczenie zakresu działalności, w tym konieczność wygaszenia programów, które członkowie organizacji uznają za mniej istotne. Może też obniżyć zdolność reagowania WHO w sytuacjach kryzysowych, takich jak pandemie. Szansą, by tego uniknąć, jest zwiększenie wpłat przez inne państwa i podmioty prywatne.